

Na listopad roku 1989 zavzpomínal kameraman a režisér Oliver Malina Morgenstern. Autor je držitelem 3. odboje za boj proti komunismu a nesvobodě.

{jathumbnail off}

Listopad 1989

17. listopadu 1989 byl pátek, pamatuji si to přesně. Přijeli za mnou kamarádi z Prahy. Hlavní město už byla po nájezdech trabantů a bylo po pádu Berlínské zdi. U nás ticho po pěšině. Přátelé vystoupili z auta naprosto rozklepaní. A první věta zněla. "V Praze se střílí do studentů a je tam krvavý masakr, proto jsme utekli." Domníval jsem se, že kluci přijeli s informacemi ohledně 10. prosince, kdy Charta 77, VONS a mnozí další disidenti se připravovali na Den lidských práv zahájit revoluci, ale předběhli je studenti. Právě několik dní před tím mě sebrali dva tajní z StB Náchod, kteří mě měli na starost. Ve svazcích jako písničkáře a sledovanou osobnost s krycím jménem "Píseň". Přijeli si ověřit, jestli se nechystám do Prahy. Moc dobře věděli od svých udavačů, že jsem v Praze byl minulý rok, kdy na Škroupově náměstí na Žižkově po dlouhé době vystoupil Václav Havel, to bylo něco. StB Náchod mě měla v merku někdy od roku 1985, kdy jsem se v roce 1983 přistěhoval do Broumova z Prahy, kdy mě vykopli z ČVUT.

Zazděná Formanka

První kroky v Broumově, tehdy ještě s mojí ženou Karlou, byly nasměrovány podle vlasů mým pozdějším dobrým kamarádem Vildou Nyškovským kam jinam než do Formanky. V tomto malém městě nebylo moc zásadních hospod, kam mohli mladí lidé chodit, jakžtakž svobodně hovořit o hudbě, knížkách, filmech, aniž by na ně hospodský nedonášel. Formanka, to byla úžasná kultovní hospoda. Především její legendární číšník "Páka", nesnášel komunisty i se svou ženou Jarmilou. To byla oáza, kde by slušný člověk těžko hledal udavače, ale vždy se zrádci najdou a nejhorsí je to, když ho máš před nosem mezi kamarády. Mluvím o Michalovi

Bártkovi, na první pohled charizmatický člověk, sečtělý, inteligentní, společenský, ale v nitru naprosto prohnílý a zákeřný člověk. Což sem tušil a dával najevo, ale v té době mi nikdo ani zbla nevěřil. Neb na svých cestách s kytarou ještě s mým spoluhráčem Liborem Krtičkou, což byl skvělý člověk, dej mu pánbůh věčné nebe. Tak na těchto toulkách jsem potkal spoluvězně tohoto udavače. Tento rozhovor se udál někde na jižní Moravě v létě 1988. Chlapík, co za mnou přišel, byl potetovaný, dnes je to móda, zkrátka modrej jako kopírák. Po našem vystoupení držel v ruce zvětralé pivo a říkal. "Dobře jste hráli, ty jsi z Broumova?" Pokynul jsem a on zase povídá. "Seděl jsem v base s nějakým Bártkem - ‚cigánem‘ z Broumova, jestli ho znáš dej si na něj pozor, už v base práskal." Koukal jsme jako opařenej a už mi to v hlavě šrotovalo. Jednou jsem to právě ve Formance před jeho suitou kamarádů zmínil, to byla rána, jako když zazdili tuto skvělou hospodu. Čest její památce.

Necenzurované noviny Rudé krávo

Přesně to byl ten poprask, když vyšly tyto noviny. Neuvěřitelné na tak malém městě, tolik udavačů a spolupracovníků státní bezpečnosti a mezi nimi Bártko. Protože tím práskačem jsem měl být já, jak to uměl šikovně navléct, aby pozornost odvrátil od sebe. Protože, aby nevznikla mýlka, moje rodina stejně jako já pochází od řeky Moravy z Mohelnice. Jenom na vysvětlenou, že nepocházím z Broumova. Ale nebudu tady popisovat celou rodinou ságu, to je na knihu. Neboť o mnoha věcech jsem věděl od lidí z undergroundu z Prahy. Od Ivana Martina Jirouse, zvaného Magor, s kterým jsem se ještě na kolejích seznámil v kultovní hospodě U Dvou Slunců. V momentě, kdy zjistil, že moje rodina má příbuzenské vztahy s básníkem Morgensternem, tak sem byl jeho i s botama. Dostávaly se ke mně Vokno noviny od Františka Stárka Čuňase, které jsem rozšiřoval, stejně jako samizdatové Lidové noviny. O tom, že jsem roznášel k podpisům Několik vět, netřeba mluvit, to patřilo k mému postoji v boji proti komunistům. Sice jsem nebyl signatář Charty 77, ale byl jsem jejím spolupracovníkem. Z jednoduchého důvodu. Měl jsem v té době dvě malé děti a na malém městě bych měl peklo, takto mě instruovala disidentka Dana Němcová. Měla pravdu, stačilo, co prováděli Stanislavu Pitašovi, zvanému Guma, ze Šonova. Patří mu velké uznání za jeho vlastenecké postoje. Bártko na něm nenechal nit suchou a strašně ho pomlouval, kudy chodil. My jsme se Standou vycházeli korektně a vážil jsem si ho.

Domovník udavačem

Kamarádi z Prahy dorazili právě včas. S očekáváním jsme šli do mého bytu v Přadlácké ulici. Trochu jsme hlomozili a okamžitě v prvním poschodí se otevřely dveře a vylezl se svojí pravidelností soused a domovník Rudolf Stečinský, zrovna zametal před svým prahem, což dělal vždycky, když mě někdo navštívil. Samozřejmě byl taktéž úkolován na moji maličkost jako komunista, a to pilně plnil. S bujarostí a zprávami z Prahy jsem mu říkal. "Rudo, tohle už

nezameteš, ani sovětským smetákem." Tak zase hned zmizel, zřejmě podat hlášení. A my vlasatí kluci se smíchem pokračovali dál. Okamžitě jsme ladili rádio, štvavé vysílačky. Hlavně abychom měli informace. Myslím, že po známé znělce. "Tady Ivan Medek, Svobodná Evropa. V pátek 17. listopadu proběhla demonstrace studentů za uctění památky zastřeleného studenta nacisty Jana Opletala. A tekla krev." Kluci měli recht. "Zabitým mladíkem je student Matematicko-fyzikální fakulty University Karlovy Martin Šmíd." Což byla neuvěřitelná kachna, ale famózně to zafungovalo, běh událostí nastal. Až mnohem později, kdy už jsem bydlel v Praze, jsem se se zastřeleným Martinem Šmídem setkal osobně.

Krvavý masakr studentů v Praze

U rádia jsme seděli jako přikovaní a hltali každé slovo. V sobotu dopoledne opět poslové dobrých zpráv skočili do škodovky a jeli evangelium šířit dál. Odpoledne, kdy mě ještě držela kocovina z alkoholu, protože jsme to řádně zapili. V neděli dopoledne potichu, jako anděl, vstoupil ke mně do bytu Martin Zavadil, kterému jsme říkali Anděl. Původem Pražák, který se přistěhoval za dědou do Olivětína. Sedl si na zem jako vždycky a mlčky jsme se radovali. Přeci už jenom po třiceti letech nevím, jestli já, nebo Martin, ale zaznělo, že by to něco chtělo! Utrhl jsem vrchní karton z papírové krabice, který v bytě zbyl po odstěhování mé ženy, byl jsem čerstvě rozveden. Nepříjemná chvíle v převratnou dobu, ale i to je život. Na tento karton jsme napsali červenou fixou. "KRVAVÝ MASAKR STUDENTŮ V PRAZE." Našli svíčky a šli na náměstí k Mariánskému sloupu. Byla neděle a město bylo liduprázdné, jako vždycky. Karton položili ke kamennému zábradlí a zapalovali svíčky. Odhaduji, že to mohlo být někdy po poledni. Byla poměrně zima a na lavičce dva typové, kteří tam sedávali vždycky a popíjeli levné víno. My stáli nad svíčkami a oni přišli k nám a četli si ten karton s tím nápisem. Jeden z nich řekl. "Nekecáš, kominíku?" Neboť mě znali z práce, kterou jsem dělal díky mému postoji, protože už mě StB neměla kam vyhodit, ale to tihle dva nemohli vědět. S Ing. Františkem Jarošem, který dělal taktéž kominíka, jsme byli nejvzdělanější kominíci ve střední Evropě. Jeden z těch kluků vzal ten karton. "To musí být vidět." A jal se lézt na Mariánský sloup, než jsme se zmohli mu v tom zabránit, tak zapasoval ten kartonový nápis poměrně vysoko. Nevím už mezi kterého svatého, ale nápis zářil do daleka. V tom zakvílely brzdy a přímo před sloupem zastavilo auto VB. Určitě někdo ze soudruhů schován za záclony volal. Příslušník se jmenoval Kolísko a nechoval se nijak neurvale. Přišel k nám. "Co to má znamenat?" Mluvil na nás s Andělem. Pokrčil jsem rameny a řekl. "Umíte snad číst?" Dřív bych za to dostal pendrekem nebo klepeta, ale v tento den už ne! Naštvaně se podíval a rozdupal hořící svíce s tím, že ten karton musíme okamžitě sundat. S Martinem jsme zavrtěli hlavou, že tyhle svíce ještě uhasil, ale ty ostatní v celé zemi už neuhasí a karton nesundáme.

To už nezastavíte

Mých 30 let od revoluce - Broumovsko

Napsal uživatel Oliver Malina Morgenstern
Pátek, 15 Listopad 2019 04:03

Ještě jsem mu stačil říci. "Pane Kolísko, to už nezastavíte." Začali přicházet další lidé a nesli taktéž svíce. Můj spoluhráč z kapely Libor Krtička, o kterém jsem již mluvil, a jmenovaný student gymnázia, dnešní muzikant a knižní korektor Michal Hrubý, oba bydleli v tu dobu na náměstí a zřejmě nás viděli. Příslušník skočil do žigula a byl pryč. Už se pomalu stmívalo a u Mariánského sloupu hořelo několik svíček. Hrstka dalších lidí postávala na rozbitých chodnících, ale ke sloupu se báli ještě mnoho dní. Psala se neděle 19. listopad 1989.

Držitel 3. odboje

Ještě zmínka ke studentům gymnázia Broumov, kteří se díky Michalovi Hrubému zachovali statečně. V pondělí 20. listopadu přišli k Mariánskému sloupu po škole se svíčkami, to se ještě diskutovalo v hloučcích bez ozvučení. Podobně v úterý 21. listopadu. Myslím, že ve středu 22. listopadu, tady si nejsem po těch letech jistý. Tak jsme ze zkušebny vytáhli aparaturu a mikrofony a ozvučili jsme náměstí. Elektřinu jsme museli natáhnout přes celé náměstí z fary, všichni z okolních krámů kroutili hlavou, že od nich nic nedostaneme, basista Petr Fulka byl elektrikář, tak si s tím poradil. Zatím v Praze všechno vřelo a pod balkonem Melantrichu na Václavském náměstí byly statisíce lidí. Z balkonu mluvili Václav Havel, zpívala Marta Kubišová, dokonce přijeli z emigrace Hutka s Krylem. A národ se probouzel ke svobodě, ze čtyřicetileté totality. Ještě taková perlička. Michal Hrubý, když na tyto události přijde řeč, tak dává k dobrému, jak jejich profesor soudruh Košťál, kovaný komunista a demagog, jim zakázal jít na další demonstraci v Broumově pod hrozbou vyhození ze školy. S tím, že nebudou poslouchat kominíka, který není schopen se naučit dvě věty anglicky. Jenom jsem se tomu zasmál a vzkázal Košťálovi, aby to nebylo obráceně, kdo bude ze školy vyhozen. Myslím, že soudruh Košťál byl tak trochu blb. Což jsem se opět nepletl a následně z gymnázia i z Broumova zmizel.

I moje maličkost časem z Broumova odešla do Prahy. Hudbu jsem pověsil na hřebík a šel za kameru a postupně vystudoval dokumentaristiku na FAMU, vždycky jsem chtěl být režisérem. S kamerou projel půl světa s oblíbeným cyklem Nová Cestománie a dalšími pořady pro ČT. Natočil jsem několik oceněných celovečerních dokumentárních filmů, ale nebudu si tady chválit vlastní ocas. S nenaučenými dvěma větami z angličtiny jsem procestoval Evropu, Asii, USA, Rusko. Soudruh Košťál se pletl, jako všichni soudruzi a soudružky na celém světě. Protože svobodný člověk se ve svobodném světě neztratí. Tak bych uzavřel svých třicet let od zapálení svíčky na broumovském náměstí.

Mých 30 let od revoluce - Broumovsko

Napsal uživatel Oliver Malina Morgenstern
Pátek, 15 Listopad 2019 04:03

.pagenavbar{z-index: 0;}

[zpět na článek](#)

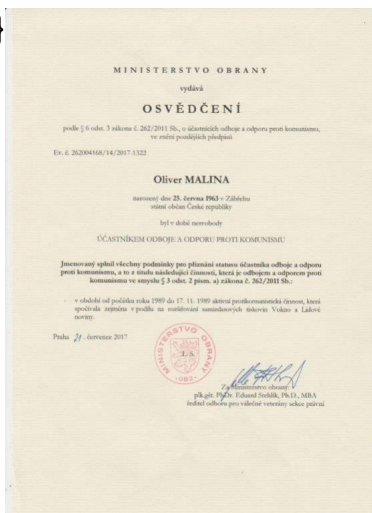
.pagenavbar{z-index: 0;}

[zpět na článek](#)

.pagenavbar{z-index: 0;}

[zpět na článek](#)